

Evangelizáció

Lekció: Jn. 11. 1-47

Textus: Jn. 11. 25-25

2002. ápr. 7.

Gazdagrét

Mi van a halál után?

I. A mai helyzet, azaz a kételkedés okainak felvázolása

Ha 100 évvel ezelőtt ugyanennyi embernek feltették volna ezt a kérdést, a jelenlévők nagy része azt válaszolta volna, hogy vagy mennyország, vagy pokol (kárhozat). Az emberek jelentős részében élénk képek éltek e két végállomásról: a mennyországban folyamatosan énekelni fogunk (márpedig ez nem túl vonzó számunkra. David Lloyd George brit miniszterelnök: *"Amikor gyerek voltam, a mennyország gondolata jobban rémített, mint a pokol. Úgy képzeltem el a mennyet, mint ahol örökös vasárnapok lesznek örökös istentiszteletekkel, amelyekről lehetetlen megszökni, hiszen a Mindenható, az angyali seregek közreműködésével, állandóan azokat vadássza, akinek nincsenek ott."* Alison Morgan, 210.), a pokolban pedig - azoknak, akik odakerülnek - igen melegük lesz, borzalmas szenvedéseknek és kínoknak lesznek kitéve (Ezt pedig nem igazán hisszük). Arra a kérdésre, hogy ki hova kerül, a legtöbben azt válaszolták volna, hogy a jók a mennyországba, a bűnösök a pokolba. A válasz alatt talán végigfutott bennük, hogy milyen borzalmasan gonosz emberekről hallottak már, és milyen érényeik vannak nekik...

Ha valaki ma felteszi ezt a kérdést, ha egyáltalán választ kap, az annyi: ki tudja, onnan még senki sem jött vissza. Ha pedig valaki megpróbál válaszolni e kérdésre, jól vigyázzon, mert könnyen megkaphatja, hogy dogmatikus, intoleráns, szemellenzős, stb...

Azt gondolom, hogy nagyon fontos szemügyre vennünk azokat a tényezőket, amelyek következtében ez a bizonytalanság kialakult.

1. **A halál tagadása.** Elizabeth Kübler-Ross a halálról és haldoklásról írott könyvében sorra veszi, hogyan reagál az ember, amikor ráébred a halál elkerülhetetlenségére. Az általa leírt 5 reakció közül az első a tagadás. Nem vesz róla tudomást, elutasítja, tagadja. (Biztos összekeverték a leleteket, stb...) A XXI. sz. eleji társadalomban ugyanez megfigyelhető. A halállal nem igazán törődünk. Hiába tudjuk, hogy 100-ból 100-an meghalunk, azaz kb. 100%-os az esélyünk a halálra, ezzel nem sokat foglalkozunk. A legtöbben minden nap úgy élünk, mintha halhatatlanok lennénk. Gyakran a halálos beteggel beszélgetve sem említjük meg a halál lehetőségét. Az emberek jelentős része tölünk távol, kórházakban hal meg. A hamvasztással együttjáró búcsúzás 15 perc...Ha barátunk gyászol, inkább elkerüljük. Mit mondanánk neki? Nincs válaszunk a kérdésre: Mi van a halál után? - ezért nem beszélünk a halálról, megpróbáljuk kiiktatni életünkéből. Hol van ettől bölcs Salamon tanácsa: *"Jobb olyan házba menni, ahol gyászolnak, mint olyanba, ahol mulatnak, hiszen így lesz vége minden embernek. Szívlelje meg ezt, aki él!"* (Préd.7.2)? Amíg korábban a keresztyének vígasztalást találtak a halál utáni élet, a menny bizonyosságában, ma sokkal nehezebb a halál gondolatával megbírkózni. Ezért is válik tabu témává...
2. **Pluralista társadalom.** Ha 100 évvel ezelőtt a mennyország és pokol képe volt uralkodó, annak az az egyik magyarázata, hogy a nagyobb nyilvánosság számára nem volt más elérhető, mint a keresztyén világszemlélet. Ma azonban már tudjuk, hogy a vallásos piac kínálata sokkal szélesebb ennél. Sokféle vallás sokféle választ ad a kérdésre, mi van a

halál után? Melyiknek higgyek? És miért éppen annak? A nyugati világra jellemző "koktél mentalitást" kell itt megemlíteni: a különböző vallásokból, ideológiákból keverd ki a te választ, higgy abban, élj vele. De vajon ez meddig ad megelégtető választ kérdéseinkre?

3. **A halál megszépítése.** A halál megszépítése egy másik elkerülő stratégia, amellyel az ember a halál visszavonhatatlan, pusztító valóságát próbálja elviselhetővé tenni. Ha kikerülhetetlen, hát szelídítsük meg, barátkozzunk össze a nagy ellenféllel! Ezt az általános hozzáállást, amely koronként, helyenként számtalan formát ölt (pl. olyan szektás tömeges öngyilkosságok, amelyek valamiféle üdvösséget ígérnek ilyen módon) két területen szeretném nyomon követni.
- * **Reinkarnáció.** A reinkarnáció gondolata egyre népszerűbb a nyugati világban (1979-ben a brit lakosság 28%-a, Alison Morgan, 109.). Ahogyan 100 évvel ezelőtt kérdéseinkre - Mi van a halál után? - hívők, nem hívők mennyről és poklról szóltak volna, ma úgy válaszolnának nem kevesen - hívők, nem hívők - hogy egy újabb élet. Nyilvánvaló, hogy ezt a népszerűsödő gondolatot miért nevezem a halál megszépítésének. Ha a lelkem visszatér a földre egy újabb testben, lényegében azt jelenti, hogy van egy újabb dobásom. Több életem van, mint a Nintendóban is. Lelőnek, de visszajövök. Hát ez a reinkarnáció lényege sok felületes, nyugati embernek. Ezt azért kell hangsúlyozni, mert a reinkarnáció és lélekvándorlás cseppet sem ezt jelenti a hinduizmusban, vagy buddhizmusban (ahonnan modernkori nyugati elterjedése kiindult, bár az ókori Görögországban sem ismeretlen, ahonnan tovaterjedt a római gondolkodásba, ugyanakkor nem lett dominás; Alison Morgan 110-111.)
A hinduizmus és buddhizmus (nem egyező) gondolkodása szerint a lélek halál utáni újratestetöltése nem jó hír. Az újraszületés az újrameghalást hordozza magában. A megváltás lényege éppen a kiszabadulás az élet-halál-újabb élet elkerítő köreiből. Az élettől szenvedés jár, a szabadság az élettől való megszűnés. Az újratestetöltés tehát nem más, mint annak a bizonyítéka, hogy az illető még nem jutott el a szenvedés és illúzió végtelennek tűnő köreiből való kiszabadulásra.
Éppen itt láthatjuk, amit "koktél mentalitásnak" neveztem. Ami kényelmesnek tűnik, azt felvette a nyugati emberek egy része, úgy, ahogy neki tetszik. Gyakran megpróbálja mindezt összekötni a keresztyéniséggel is. A Bibliában homályos helyekre támaszkodva próbálnak érvelni azzal kapcsolatban, hogy a Biblia is tanítja a lélekvándorlást. Most többre nincs lehetőségem, mint arra rámutatni, - amit később ki is fejtek - hogy a bibliai vallások (zsidó, keresztyéniség) tanítása a halál utáni eseményekről összegyeztethetetlen a lélekvándorlással. Hiheti ma valaki ez utóbbit, csak egyet ne állítson: Jézus Krisztus is ezt tanította.
 - * **Halálközeli élmények.** A halál megszelídítésének egy másik formája. Nyilvánvaló, hogy itt nem tudatos programról van szó, hiszen a HKÉ-et senki sem maga választja. Mintegy összefoglalásként a következőket kell megemlíteni erről a tapasztalatról.
 - Az élmény összetevői: *"Meghallják a halál hírért, áthaladnak egy sötét alagúton, miközben furcsa zajt, vagy zenét hallanak. Az alagút végén a testükön kívül érzik magukat, találkoznak halott rokonaikkal, majd látnak egy nagy fényességet. Sokan ezt valami magasabbrendű lénynek tartják, amit később a saját vallásuk szerint azonosítanak, ez a fénylő lény rendkívüli szeretetet áraszt. Kérdéseket kapnak, újra látják az életüket, és a végén a lény visszaküldi őket."* (Az alagút végén a testükön kívül érzik magukat, Magyar Nemzet, 1999. ápr. 8.)
 - Ma már tudományosan elfogadott, hogy a HKÉ nem nevezhető álomnak, hallucinációnak, és teljességében nem magyarázható a tudomány eszközeivel. Ugyanakkor az is bizonyított, hogy nem függ össze az előzetes vallásosság meglétével, vagy hiányával,

általános tapasztalat, azaz előfordult az ókorban is, és nem csak a nyugati világra korlátozódik. (Az alagút...; Morgan, 75-82).

- A HKÉ következményeit is vizsgálják. Ezeket az alábbiakban foglalhatjuk össze: megváltozott énkép (küldetéstudat), és megváltozott istenkép (létezik!, szerető fénylény), legfőképpen: megváltozott hozzáállás a halálhoz.

Ez utóbbi az, amire szeretném felhívni a figyelmet. A HKÉ-ek népszerűsítése kapcsán kialakul egy kép sokakban: a halál valami csodálatos, a halál jóbarát, hiszen sokkal jobb volt "odaát". A HKÉ-t átélt emberek elmondják, hogy milyen rossz volt, amikor visszatértek testükbe. Többé nem félnek a haláltól. Mire következtessünk ebből? Ne féljünk a haláltól, hiszen tudjuk, hogy jóbarát, megszelídítettük. De két kérdést kell feltenni ezen a ponton:

Mi van azon - kevesek - élményével, akik a HKÉ-ben nem pozitívat, csodálatosat éltek meg, hanem valami félelmeteset és borzalmasat? Kétségen kívül vannak olyan dokumentált esetek is, amelyekben a sötétség, üresség, magány, félelem képei dominálnak (Morgan, 78.). Ha a pozitív élményeket átélt beszámolókra úgy tekint valaki, mint amelyek tényleg elmondanak valamit arról, hogy mi van a halál után, ezeket indokolatlan - és ostobaság - lenne figyelmen kívül hagyni.

Ugyanakkor mennyire tekinthetjük valóságos híradásnak a túlvilágról a HKÉ-t? Halálközeli élményről beszélünk. Bizonyos, hogy a valóságot írják le (nem az élmény valóságát kérdőjelezem meg, hanem azt, hogy ez az élmény a halál utáni realitást foglalja magában)? És vajon adhat-e mások halálközeli élménye bizonyosságot nekünk a halál utáni léttel kapcsolatban? Könnyebb-e az ő beszámolóikra támaszkodnunk, amikor saját meggyőződésünket alakítjuk ki, mint valaki más szavaira? És itt jutunk el ahhoz, ami a mai napon mondanivalóm második fele. **Az elbizonytalanodásban, a halál tagadása vagy éppen megszépítése közepette, egy harmadik alternatívára szeretnék mutatni. Ez a halál legyőzésének bizonyossága, amely egy történelmi személyhez, a Názáreti Jézushoz kapcsolódik.**

II. Milyen választ ad a keresztyénség a kérdésre: Mi van a halál után?

Nagyon sokan úgy utasították el a keresztyén választ, hogy meg sem ismerték azt. Ennek részben oka az, hogy a középkor által lefestett menny és pokol képet a mai ember elfogadhatatlannak tartja, részben pedig (és ezzel együtt) a sokszor teljes tudatlanság arról, amit a Biblia tanít a halál utáni eseményekről (nem régen egy diplomás hölgy megkérdezte feleségemet, hogy ha van Isten, hogy lehet, hogy még nem találkoztak vele az úrhajósok...)

Fontos megjegyezni, hogy erre a kérdésre nem próbálhatunk másként válaszolni, mint Jézus Krisztus személyéhez kötötten. A Názáreti Jézus nemcsak tanított a halálról, valamint a halál utáni valóságról, de szemtanúk szerint ő maga is feltámasztott másokat, valamint ő maga is halott volt, és feltámadt. Ő az, aki nem halálközeli élményt élt át, hanem aki valóban meghalt, és visszajött onnan.

Ahhoz, hogy Jézus Krisztus személyét és tanítását hitelesen megismerhessük, az evangéliumok beszámolóit kell tanulmányoznunk. Arra most nincs lehetőségünk kitérni, hogy az evangéliumok beszámolóit miért tekintheti hitelesnek minden kételkedő, de elérhetők könyvek, amelyek ebben segítenek. Most csak Jézus Krisztus feltámadásáról kívánok szólni.

1. Jézus Krisztus feltámadása

Jézus Krisztus feltámadása a keresztyén hit sarokköve. Nem véletlenül került a támadások kereszttüzébe, és nem véletlenül írja Pál apostol: *"Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is"* (IKor.15.15). Az is nyilvánvaló, ha Jézus Krisztus feltámadt a halálból, akkor mindaz, amit ő válaszolt a kérdésre "Mi van a halál után?" a legtökéletesebben igazolt előttünk. (Hiszen a feltámasztással az Atya igazolta, hogy Jézus kijelentései, amelyek miatt őt megölték, igazak.) Feltámadásával nem tagadja a halál tényét, nem megszépíti azt, hanem mint utolsó ellenséget, legyőzi. A halál erejét megtöri, a végsőnek hitt hatalom felett uralmat vesz. Mit mondanak hát az evangéliumok Jézus feltámadásáról?

a. Az üres sír. A négy evangélium egybehangzóan állítja, hogy a sír, ahova a keresztre feszített Jézust eltemették, és amelyet katonákkal őriztettek, vasárnap hajnalban üres volt. Azaz eltűnt a holttest. Ennek egyik (és egyben legelfogadhatóbb) magyarázata, hogy Jézus feltámadt, ahogyan ezt a mennyei követek tudtul adták a sírhoz elsőként érkező asszonyoknak. Több más magyarázat is született, amelyek a feltámadás cáfolatát szolgálják. Vizsgáljuk meg ezeket röviden!

- * *Tetszhalott elmélet.* Jézus nem halt meg, a sírban magához tért, majd távozott. Ugyanakkor nehéz elképzelni, hogy akit keresztre feszítettek, majd egy dárdával átszúrtak, miután magához tér a sírkamrában, elhengeríti a követ, kicselezi a katonákat, majd megjelenik, mint az élet Ura.
- * *Tanítványai lopták el a testet.* Éppen ezt megelőzendő állították az örséget a sírhoz (Mt.27.62kk, Mt.28.15). Ugyanakkor: i. Mitől változott meg az életük? ii. "Ki halna meg egy hazugságért?"
- * *A zsidók vagy a rómaiak lopták el.* Nyilvánvaló, ha birtokukban lett volna a holttest, annak bemutatásával nem késlekedtek volna, hiszen ezzel az egész, a feltámadást követő "jézus mozgalom" leállítható lett volna.

b. A feltámadott megjelenései. Az üres sír tagadhatalan tényét Jézus megjelenései magyarázták. Az evangéliumok azt is elének adják, hogy a feltámadáshit ezekből a találkozásokból fakadt, és nem abból, hogy a sírt üresen látták (kivéve János, Jn.20.8). Hallucinációk, szellemjárások, stb. - mint a megjelenések magyarázatai - kizárhatók.

2. A feltámadás nem tan, hanem személy

Mi van a halál után? Jézus azt mondta: *"Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is él."* (Jn.11.26)

A feltámadás nem tan, hanem egy személy, Jézus Krisztus, a feltámadott, aki halott volt, de íme él. Tőle függetlenül semmit sem mondhatunk a feltámadás valóságáról. Ez azért fontos, mert - ahogy láttuk is - nem azért hisszük, hogy a "Mi van a halál után?" kérdésre tudjuk a választ, mert ezt tanították nekünk a szüleink, hanem mert találkoztunk a feltámadottal. A keresztyén közösség azok közössége, akik megvallják: találkoztunk Jézus Krisztussal. Mert Jézus Krisztus feltámadása nemcsak történelem, hanem mindennapi tapasztalat azok számára, akik megismerték őt. Ennek csodáját éljük át, amikor megszólal köztünk az ő üzenete a Bibliából, amikor megtöri a kenyeret, de akkor is, amikor egyénileg fordulunk hozzá imádságban, bibliaolvasásban.

3. Színdarab (Steve Stickley: Esemény visszajátszás)

Mi történik, amikor meghalunk? Olvastam egy rövid jelenetet, amely az erre a kérdésre adott bibliai válasz alapján készült. Ketten beszélgetnek egy hideg, rideg helyen, ahová az imént kerültek. Hamar felismerik, hogy mind a ketten meghaltak. Az is kiderül, hogy az egyikük hívó volt, a másik nem. Mondja is az előbbinek, látod, te is csak eddig jutottál, ameddig én. A

jelenet lényege, hogy egyszercsak érzik, életük minden pillanata ismert Isten előtt. Sőt, erről dokumentumok vannak, amit meg is kapnak kazetták formájában. Ott állnak, igen csak megijedve, hogy mindent tudnak róluk, kezükben egy-egy kazetta halom. Majd hívatják az elsőt, aki elmegy, visszajön, eldobja a kazettákat, és bemegy egy ajtón, amely felfelé nyílik. A másik megkérdezi, hogy ő mit tegyen. Társa egy másik ajtóra mutat, hogy ott lépjen be. Az illető nem akar arra menni, azt gondolja, hogy megy az első után, aki eldobta a kazettákat, a terhelő bizonyítékokat. A jelent azzal végződik, hogy nem tud megszabadulni a dokumentumoktól, hozzáragadtak a kezéhez.

4. Zárszó

Mi van a halál után?

Jézus Krisztus újra és újra hangsúlyozta: ítélet, azaz számadás. Ennek nyomai be vannak írva személyiségünkbe, hiszen lelkiismeretünk is vádol, elítél, vagy éppen felment. A Biblia szerint a halál után egykor ("azon a napon") mindannyian megjelenünk Isten előtt, amikor valóban egész életünkkel leplezetlenül állunk előtte. (Érdekes itt visszaemlékezni a HKÉ-ekre).

A számadás alapján két lehetőség egyike áll előttünk: menny vagy pokol. Ez az, amit a középkori teológia túlzottan is kiszínezett, elrettentésre használt, stb. Egyikről sem mondhatjuk, hogy ismert előttünk minden részletében. A Biblia is csak képekkel utal rá. Ami a legdöntőbb: az egyik Isten jelenlétével jár együtt, a másik az Isten nélküliséggel. Gondoljunk rá így, az Istennel való kapcsolat oldaláról.

A darab elénk adta az alapvető keresztyén tanítást arról, hogy ki hova kerül. Figyeljük meg: nem arról van szó, hogy az egyik szereplő ellen vannak terhelő bizonyítékok, a másik ellen nincsenek. Mégcsak arról sem, hogy egyikük életében a jó dolgok felvétele ellensúlyozza a rossz dolgokról készült dokumentumokat. Hanem arról, hogy az egyik eldobhatja azokat, a másik nem. Miért?

Mert az, aki feltámadt, értelemszerűen előtte meg is halt. Halála azonban nem véletlen volt. Nem a dolgok szerencsétlen kimenetele. Sőt, nemcsak egyszerűen a zsidó vezetők hatalomféltésének, valamint Pilátus korrupszájának szégyenteli következménye. Az Atya színe előtt Jézus halála engesztelő áldozat a mi bűneinkért. Helyettes áldozat, amelyben ő magára veszi a mi istentelenségünk feletti ítéletet, valamint megajándékoz az ő igazságával, Isten előtti ártatlanságával. Ezért dobhatja el az egyik szereplő a terhelő bizonyítékokat. Ő hitét, bizalmát Jézusba vetette, és ezzel életében (és halálában) is érvénybe lépett a nagy csere. Sok kérdés maradt nyitva. Mi van azokkal akik nem hallottak sohasem Jézusról? Mi történik halálunk és az ítéletre történő feltámadás között? Hogyan támadunk fel testben, milyenek leszünk? Ezek egy részére van válasz, a másik részére nincs.

Mi van a halál után? Leegyszerűsítve: az, ami itt. Ha Jézus Krisztussal jársz, vele maradsz, ha nélküle vagy, nélküle leszel.

De *"az Emberfi azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett"*. (Lk.19.10). Ő találkozni akar veled, és képes találkozni veled. Ő az, aki ebben a találkozásban adja meg számodra azt a választ, amely akkor valóban a tiéd. Ő az, aki most neked mondja: *"Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz bennem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz én bennem, az nem hal meg soha. Hiszed-e ezt?"* (Jn.11.25-26)